

Kan och vill lantbrukarna öka produktionen?

Lantbrukarnas egen syn på vilja och hinder för ökad livsmedelsproduktion

Oktober 2025

Resultat av enkätundersökning bland Sveriges lantbrukare

Landja Marknadsanalys på uppdrag av Landshypotek Bank

Finns vilja att producera mer mat – men också stora utmaningar

Behovet av ökad livsmedelsproduktion i Sverige är stort och lantbrukares produktion och bidrag till samhället väcker allt större intresse. Pandemier, extremväder och ett stökigare omvärldsläge har skakat om mycket av det som vi tidigare betraktat som självklart. En av de frågor som fått ökad uppmärksamhet är Sveriges livsmedelsförsörjning.

Rapporten "Kan och vill lantbrukarna öka produktionen? - Lantbrukarnas egen syn på vilja och hinder för ökad livsmedelsproduktion" bygger på en enkätundersökning, genomförd bland svenska lantbrukare. Den visar att många vill öka sin produktion – men att flera hinder står i vägen.

Undersökningen kommer i en tid då Sveriges livsmedelsförsörjning diskuteras allt mer. Flera rapporter, däribland Livsmedelsstrategin 2.0, Jordbruksverkets analyser och även Landshypotek Banks egen rapportserie Fem skördar ([Fem skördar kvar | Landshypotek Bank](#)), pekar på att det finns ett tydligt behov av att öka den svenska primärproduktionen av livsmedel. Det återspeglas även i Regeringens [kommunikation av höstbudgeten 2026](#).

Landja Marknadsanalys har stått för enkätundersökningen som beställts av Landshypotek Bank. 1 000 lantbrukare har fått frågorna om viljan att öka sin produktion och vad som är de största hindren.

Resultatet i korthet

Produktionsviljan bland Sveriges lantbrukare

Bland större och yngre lantbrukare vill tre av fyra öka sin produktion och därmed bättre möta det stora intresset som finns för svensk mat och behovet av stärkt livsmedelsberedskap. Men flera hinder står enligt lantbrukarna i vägen för investeringar och ökad produktion.

Vilka är mer intresserade att av att utöka?

Produktionsviljan är särskilt stark i vissa grupper:

- Större lantbrukare med mer än 100 hektar åkermark: 74 % vill öka sin produktion
- Lantbrukare 40 år eller yngre: 73 %
- Större djurhållare: 75 %
- Lantbrukare i åldern 41–55 år: 65 %
- Lantbrukare i Götalands mellanbygder*: 60 % (Slättbygderna i östra Skåne, Blekinge och Kalmar län samt Öland och Gotland)

Vilka är mindre intresserade?

Mindre intresse än rikssnittet för att utöka produktionen finns främst bland:

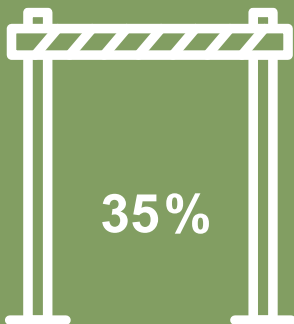
- De som inte har djur: 35 %
- Boende i Götalands skogsbygder: 33 % vill (Skogsbygderna i Småland och angränsande landskap)
- Lantbrukare 56 år eller äldre: 29 %
- Lantbrukare med 10–30 hektar: Endast 24 % vill öka
- De som arbetar mindre än 15 timmar per vecka i jordbruket: Endast 24 %

Resultatet i korthet

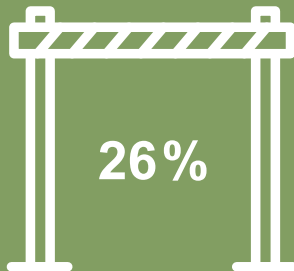
I enkäten fick lantbrukarna markera vilket som är det största hindret för att de ska kunna öka sin produktion. På frågan om hinder svarar var tredje att de inte vill öka sin produktion.

Bland de som trots hinder vill utöka lyfts tre huvudsakliga hinder fram: Dålig lönsamhet, regelkrångel och begränsad tillgång på odlingsmark.

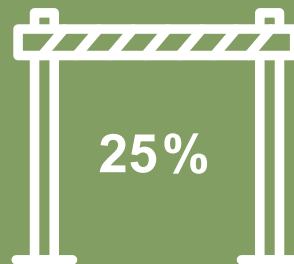
Topp-tre hinder för ökad produktion



1. Dålig lönsamhet



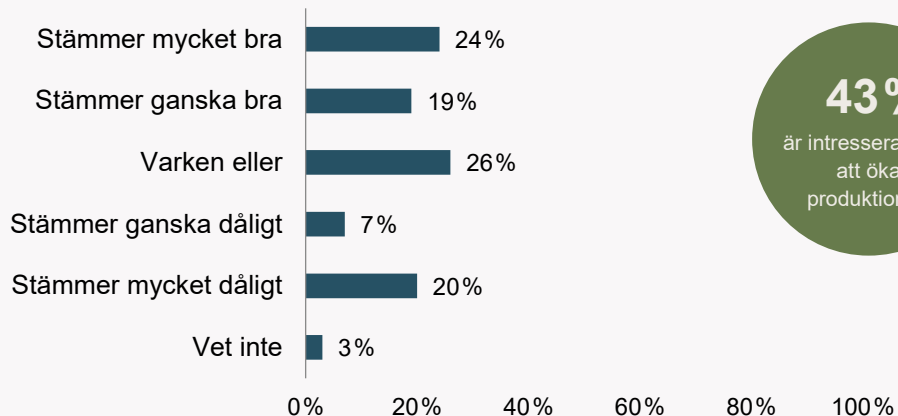
2. Tillgången på
jordbruksmark



3. Regelkrångel

Sammanställning av svar

Fråga: Jag är mycket intresserad av att öka produktionen i mitt företag.



43%
är intresserade av
att öka
produktionen



Sammanställning av svar

Djupdykning i svaren



Att vilja öka produktionen (de som svarat mycket bra + ganska bra) är särskilt vanligt bland:

- Lantbrukare med stora arealer (100+ ha): 74 %
- Lantbrukare 40 år eller yngre: 73 %
- Större djurhållare: 75 %
- Lantbrukare i åldern 41–55 år: 65 %
- Lantbrukare i Götalands mellanbygder: 60 %



Att inte vilja öka produktion (de som svarat mycket dåligt + ganska dåligt) är särskilt vanligt bland:

- De som inte har djur: 35 %
- Boende i Götalands skogsbygder: 33 %
- Lantbrukare 56 år eller äldre: 29 %
- Lantbrukare med 10–30 hektar: Endast 24 % vill öka
- De som arbetar mindre än 15 timmar per vecka i jordbruket: Endast 24 %

Sammanställning av svar

Fråga: Markera vilket av nedanstående som är det största hindret för dig att öka din produktion.

Lantbrukarna har i genomsnitt markerat 1,6 svarsalternativ.



1 av 3

vill inte öka
produktionen



Sammanställning av svar

Djupdykning i svaren



Dålig lönsamhet anges främst som hinder av:

- Lantbrukare i skogsbygder i Mellansverige*: 56 %
- Lantbrukare 40 år eller yngre: 56 %
- Lantbrukare i åldern 41–55 år: 44 %



Regelkrångel upplevs som ett hinder främst av:

- Lantbrukare med mer än 100 hektar: 41 %
- Större djurhållare: 43 %

*Mellersta Sveriges skogsbygder omfattar ungefär Värmlands skogsbygder, södra Dalarna, Bergslagen, Västra Uppland, norr om Vättern, Bråviken och Kolmården.



Tillgången på odlingsmark är ett särskilt hinder för:

- Lantbrukare med mer än 100 hektar: 36 %
- Boende i Götalands södra slättbygder: 44 %
- Lantbrukare 40 år eller yngre: 41 %
- Lantbrukare 41–55 år: 38 %
- Större djurhållare: 39 %
- Heltidslantbrukare: 33 %



Att inte vilja öka produktionen är särskilt vanligt bland mindre lantbrukare:

- Lantbrukare med små arealer (under 30 hektar): 48 %
- Lantbrukare 56 år eller äldre: 42 %
- De som arbetar mindre än 14 timmar per vecka i jordbruket: 47 %

Vad visar resultatet och hur ska det tolkas?

Positivt att viktiga livsmedelsproducenter vill öka produktionen

De tre kategorier av lantbrukare som främst vill öka sin produktion är de med större arealer, de som är 40 år eller yngre, och de som har ett stort antal djur. Det är de lantbruksföretagarna som står för huvuddelen av svensk livsmedelsproduktion.

Bland lantbrukare med mindre arealer, de som är äldre eller inte har djur är intresset väsentligt lägre för ökad produktion. I hela lantbrukarkåren finns många som driver mindre verksamhet.

Bättre ekonomi ger möjligheter

Generellt behöver lönsamheten stärkas i lantbruket, men aktiva lantbruksföretagare har haft relativt positiva år finansiellt de senaste åren. Exempelvis har köttproducenterna på senare tid haft en god konjunktur.

Lönsamhet, mark och regelverk är centrala delar i lantbruksföretagandet

Landshypoteks undersökningar de senaste åren visar att många lantbrukare har en stark vilja att satsa och utveckla sin verksamhet. Samtidigt finns tydliga hinder som försvårar nästa steg. *Dålig lönsamhet* och *omfattande regelverk* är utmaningar som hamnar högt i undersökningarna. *Tillgången till jordbruksmark* är ett annat grundläggande hinder – mark är en ändlig resurs, och möjligheten att expandera i närheten av den befintliga verksamheten är ofta begränsad.

Vad visar resultatet och hur ska det tolkas?

Mark och rörlighet – en ofta förbisedd flaskhals

Det är lätt att tro att enbart bristen på kapital är det största hindret för expansion i lantbruket. Men i praktiken kan det vara annat som hindrar, ibland är det tillgången till mark som sätter gränserna.

På nationell nivå produceras ungefär det som kan förväntas utifrån tillgänglig jordbruksmark. Men för enskilda lantbrukare som vill växa är läget annorlunda. De hittar inte mark i närheten av sin befintliga verksamhet, vilket kraftigt försvårar expansion.



Vad visar resultatet och hur ska det tolkas?

Lönsamhet, målkonflikter och synen på lantbruket

Lönsamheten är ett återkommande hinder – inte bara för investeringar, utan för hela viljan att utveckla verksamheten. Men bilden är komplex.

Det handlar inte bara om marknadspriser eller kostnader, utan också om företagsledning. Managementförmågan spelar en avgörande roll, och det är i slutändan den enskilde företagaren som kan påverka sin lönsamhet mest.

Samtidigt finns en inneboende målkonflikt: samhällets önskan om billig mat pressar priserna, vilket i sin tur begränsar lönsamheten. Och även om lönsamheten tillfälligt förbättras, tenderar den att jämnas ut över tid genom kapitalisering – högre vinster leder till högre markpriser och ökade kostnader. I en marknadsekonomi får vi den lönsamhet som de aktiva aktörerna accepterar och som möjliggör fortsatt produktion.



” Jag skulle gärna vara 30 år och satsa nu!

Vi har ett unikt bra läge i Sverige för att satsa på livsmedelsproduktion nu. Vi har politiska beslut om att produktionen bör öka, från dagens låga nivå, i en tid då omgivande länder i Europa – Danmark, Nederländerna – sänker sin produktion.

Vi har god tillgång till vatten och befintlig svensk produktion kan på många sätt en bra förebild för en ökad produktion – med låg användning av antibiotika, god djurhälsa, miljöeffektiv växtodling med god precision och låg förbrukning av växtskyddsmedel etc.

De som satsar har ofta ett bra driv och vilja att just satsa. Det är viktigt för fler, de kan inspirera fler som driftiga förebilder. Det ser vi i områden där flera gårdar har byggt omfattande djurproduktion, de har inspirerat varandra, vilket skapat en tillväxtkultur.

Resultatet speglar även strukturrationaliseringen – det är inte alla som vill eller vågar satsa. De äldre i undersökningen vill säkert inte låna stora belopp. Det tar ganska många år att jobba upp produktionen, och nå ekonomisk avkastning, man anser nog att det är för sent i sin livscykel.

Det krävs stora investeringar, vilket i förlängningen kräver stora enheter som klarar att slå ut fasta kostnader på stor produktion. Och då kommer man tillbaka till att många lantbrukare kämpar med svag lönsamhet, och frustreras av regelkrångel och svårtydda regelverk. Det är förutsättningar som går att förbättra, vilket skulle betyda mycket för att fler skulle våga satsa.

Lars-Johan Merin

Jordbrukare i Fellingsbro utanför Örebro, med inriktning på växtodling
Regionordförande för Landshypotek Ekonomisk Förening



” Vi måste ge dem rätt förutsättningar att växa

Vi ser ett ökat intresse i samhället för svenska lantbruket och vad lantbruksföretagarna bidrar med. Det är glädjande att många lantbruksföretagare vill satsa och möta det intresset. Det är viktigt att ambitiösa lantbruksföretagare får förutsättningar och vågar ta steget.

Sammantaget för hela jord- och skogsbruket så kommer 2025 sannolikt finansiellt summeras det bästa året under 2000-talet. Det är mycket viktigt med tanke på de investeringarna som måste göras för att utveckla dagens produktion, ställa om och anpassa till miljö och klimat, och stärka konkurrenskraften. Så det finns möjligheter.

Vi behöver bli ännu bättre på att identifiera de lantbrukare som har förmågan att utveckla och förädla sin verksamhet – och ge dem rätt förutsättningar att växa.

Stefan Malmström

Affärschef, jord- och skogsbruksfinansiering på Landshypotek Bank



Varför är det viktigt att öka svensk livsmedelsproduktion?

Robust livsmedelsförsörjning och krisberedskap

Sverige är sårbart vid kriser – låg självförsörjningsgrad (ca 50 %) gör oss beroende av import. Vid störningar i globala leveranskedjor kan detta hota tillgången på mat. *Livsmedelsstrategin 2.0* betonar behovet av en robust livsmedelskedja som klarar störningar och kriser, inklusive klimatförändringar och geopolitiska händelser.

Klimat och hållbarhet

Svensk livsmedelsproduktion har låga klimatutsläpp i ett globalt perspektiv. Att producera mer mat här kan vara bättre för klimatet än att importera från länder med högre utsläpp. Sverige har nästintill fossilfritt energisystem, god tillgång på vatten och mark – vilket ger naturligt goda förutsättningar för hållbar produktion.

Ekonomisk tillväxt och jobb

Livsmedelsstrategin syftar till att skapa sysselsättning och tillväxt i hela landet, särskilt på landsbygden. Ett konkurrenskraftigt lantbruk stärker exportmöjligheter och ger fler svenska livsmedel på internationella marknader.

Minska beroendet av import

Importen innebär ökad sårbarhet och risk för att Sverige bidrar till högre globala utsläpp. Genom att producera mer mat i Sverige kan vi öka självförsörjningsgraden och minska beroendet av externa aktörer.

Konsumenttrygghet och kvalitet

Svensk matproduktion är ett föredöme vad gäller djurvälstånd, livsmedelssäkerhet och miljöstandarder. Konsumenter får bättre möjlighet att göra medvetna val när utbudet av svenskproducerade livsmedel ökar.

Undersökningen

Undersökningen är gjord på uppdrag av Landshypotek Bank, inom ramen för Sveriges Lantbruk/Landja, en postal enkät utskickad till 1 000 lantbruksföretagare.

Mätningen Sveriges Lantbruk är representativ för alla svenska lantbruksföretagare med över 10 hektar åker våren 2025. Svar från 521 företagare ingår i redovisningen.



Teknisk information: Svarsfrekvens

Bortfallsredovisning – våren 2025

Bruttourval (antal utsända) 1000

Utgått ur populationen

- Lantbruket nedlagt, sålt, utarrenderat 104
- Lantbrukaren avliden, svårt sjuk osv 30

Nettourval (antal som tillhör populationen) 866

- Bortfall (vägrare, ej inkommit formulär mm) 345

Godkända formulär 521

Svarsfrekvens (godkända formulär/nettourval) 60%

Tider för fältarbetet

Utsändning av formulär 4 mars

Avbrutit fältarbetet 26 april



Sveriges geografiska jordbruksområden

Sverige är indelat i olika jordbruksregioner utifrån naturförhållanden som påverkar möjligheterna till jordbruk.

Indelningen bygger bland annat på berggrund, jordarter, landskapets form och klimat – faktorer som tillsammans ger olika förutsättningar för odling och djurhållning i olika delar av landet.

Se kartbilden här till höger som visar var regionerna ligger. Namnen på regionerna hittar du i listan bredvid.

